

Ami volt, és ami nem múlik

A Kossuth egyetemen 1970-75 között töltött éveim az ismeretszerzésen kívül leginkább a felnőtté és értelmiségivé válás jegyében teltek. Pályám idővel sokfelé kanyargott, de ezt az időszakot alapvető élményként őrzi emlékezetem.

Az UV zenekar dobosaként

Az indulás. A sárospataki gimnázium angol tagozatos maturandusaként kézenfekvőnek tetszett, hogy tanulmányaimat a nyelvismetre alapozva folytassam. Jó eredményeim voltak történelemből is, így erre a szakpárosításra adtam be jelentkezésemet a Debreceni Egyetemre. A falusi pedagóguscsalád normakövető magatartása középiskolai éveim alatt az ellentétébe fordult bennem, ami a lázadás különböző formáiban öltött testet. Az egyetemre az otthoni kíváncsagságnak megfelelő sárgásbarna kockás, műszálas öltönyben érkeztem, amit idővel farmernadrágra, tornacipőre, házilag készült vázontarisznyára cseréltem, és a hajamat is megnövesztettem. A külső jegyek változása a korszellem hatását tükrözte, de egyúttal az útkeresést is jelezte. Az önmarcangolásoktól sem mentes folyamat az első években még az ismeretek elsajátításánál is jobban foglalkoztatott bennünket, ami esetemben különböző cselekvési formák kipróbálásában, rádióműsorok szerkesztésében, újságírásban, zenélésben jutott kifejezésre.

Történelem. A KLTE akkoriban átlátható egyetem volt alig kétezer hallgatóval. Mindenki ismert mindenkit, a főépület folyosói a korzózás, a kapcsolatépítés bevett terepeiként szolgáltak. Az ún. lejáró időszak volt ez: a Budapesten élő egyetemi vagy kutatóintézeti tanárok egy-két napra Debrecenben vállaltak óraadást, az éjszakákat

szobájukban töltve. A történettudomány olyan kiválóságait hallgathattuk így, mint Niederhauser Emil vagy Ránki György (aki egy szakest oldott hangulatában kérdésekre, hogy a melyik korszakkal vagy területtel nem foglalkozna szívesen, azt felelte: a munkásmozgalom történetével). Természetesen Debrecenben is akadtak értékes tanerők. A rendszerhez eszmei elkötelezettséggel kapcsolódó, mérsékelt tekintélyű idősebb oktatók mellett a tudományra összpontosító fiatal, felkészült tanárok óráira is járhattunk. Néhányuknak tragikusan rövid életet mért a sors. Utóbb különösen fájoan érintett Irinyi Károly korai halála, aki élvezetes művelődéstörténeti kurzusának keretében bevállalta „A beat mint ifjúság- és tömegszociológiai jelenség” című szakdolgozatom gondozását és bírálatát.

Angol. Akkoriban kevésbé volt lingua franca, mint ma, de már megkülönböztetett tisztelet övezte a nyelvek között. A tanszék jóval szerényebb keretek között, ám de kitűnő erővel működött. Szerettük hinni, hogy az ország legjobb egységének vagyunk a hallgatói. Valóban, többnyire csak hallgatunk, mert a képzés tengelyében nem a beszédképesség fejlesztése, hanem az irodalmi szövegek olvasása és elemzése állt. Ezt Csapó József kökemény stílusgyakorlat órái sem ellensúlyozták. Az anglistika és

az amerikanisztika még nem vált ennyire külön, a szigorú követelményeket támasztó irodalmi és nyelvi órák mellé később zárkózott fel a történelem. Büszkén viseltük hovatarozásunkat. A komikus vénájú Pálffy István szellemes Shakespeare-szemináriumai, Abádi Nagy Zoltán finom iróniája, Virágos Zsolt vitriolos megjegyzései épp úgy megmaradtak bennünk, mint a fővárosból érkező, nagy tudású Egri Péter szárazabb előadásai. Nyelvet területen nem jártunk, de időnként nagyokat derültünk a később Amerikába emigrált Katona Anna tanszékvezető sajátos kiejtésén. Nem tagadom, a nyelvészettel hadilábon álltam, olykor elvesztem Korponay Béla magyarázatainak szövevényeiben. Ilyen előzmények után megtiszteltetésként ért, hogy évtizedekkel később vendégként magam is tarthattam kurzusokat az immár önálló Észak-Amerika Tanszéken – a stúdiomokból ma is hiányzó jazz-zene történetéről.

EÉ. Azaz Egyetemi Élet, a debreceni egyetemek lapja, ahol az újságírással kezdtem ismerkedni. Csapat is, döntően bölcsészek, de orvostanhallgatók, sőt agrárosok csatlakozásával. Nem közlőny, hanem kapcsolatot érlelő szellemi műhely, amely publikálási és megjelenési lehetőséget kínált tollforgatóknak, költői és grafikus tehetséggel megáldott hallgatóknak. Ott erősödött meg és

maradt a mai napig élő a barátság pályatársaimmal, Árvay Sándorral, Bérczes Lászlóval, Dombrovsky Ádámmal, Görömbölyi Lászlóval, Szűcs Józseffel.

A lap újságírójaként ismertük meg a nálunk öt évvel idősebb Dankó Pistát, az egyetem, mondjuk így, legendás alakját, szellemi katalizátort, többünk intellektuális ébredésének élesztőjét. Vonult, vonultunk vele

kai konfliktusaim szaporodtával forduljon a kocka, és egyfajta száműzetésként, három évre az EÉ felelős szerkesztői székében találjam magam.

Zene. A centivágás rituáléját színesítendő, a hódmezővásárhelyi laktanyában néhány előfelvételi társammal „zenekart” alakítottunk Sakál Vokál néven. A „hangszereket”

Az Egyetemi Élet fociapata 1972 táján: Dankó István, Árvay Sándor, Bérczes László, Bakó Endre, Szűcs József, Turi Gábor, H. József, Tőkéczi László

talánul, tőlem származott), már viszonylagos jártasságra tettem szert az eszközpark használatában.

Az egyetem zenekaraként az I. kollégium alagsorában kaptunk próbatermet, a felszerelés többsége NDK-importból származott. Bulikon, a II. kollégium alagsorában, a Benczúr koliban és a menzán, szakesteken muzsikáltunk. Akadhettek nálunk felkészül-

A történelmi tanszék dunántúli kirándulásán Tőkéczi Lászlóval és Árvay Sándorral

Turi Gábor (Nyíregyháza, 1951) pályáját a Hajdú-bihari Napló újságírójaként kezdte. 1989-ben az ÚTON független hetilap egyik alapítója volt. A Magyar Demokrata Fórum első debreceni vezetőjeként aktív szerepet vállalt a rendszerváltozásban. Diplomáciai szolgálatot kulturális attaséként Londonban (1992-95), sajtóattaséként Washingtonban (1998-2002) teljesített. 2002-2006 között Debrecen alpolgármesterévé választották. A Debreceni Egyetem külügyi igazgatójaként 2013-ban vonult nyugdíjba. Rendszeresen publikál, három könyve jelent meg a jazzről. Közéleti írásait Kilátások címmel a Debreceni Egyetemi Kiadó adta ki. Nős, felesége dr. Balkányi Magdolna, a Germanisztikai Intézet ny. docense. Két lányuk és három unokájuk van. 2016 óta a Dunakanyarban élnek.

és körülötte, egyfajta alternatív közösségként, megjelenítve és hirdelve ígét, magatartásformát, leginkább az akkor uralkodó ellenében. Olyan metaforikus stílusban írt, ahogyan mi is szerettünk volna. Cikkeinek gyűjteménye később Rekviem a holnapért címmel jelent meg. Ezt ő már nem érhetett meg: gyermekkori balesetéből következő testi fogyatékosága miatt harminckét éves korában kifogyott tüdejéből a levegő. Kapcsolatom a lappal ötödéves koromban ösztöndíjjal járó gyakornoki állással hivatalos formát öltött. Ennek is volt köszönhető, hogy az akkor már a Napló kulturális rovatvezetőjeként dolgozó Bakó Endre korábbi szerkesztő a végzés után támogatta felvételemet a megyei laphoz. Hogy aztán tíz év múlva a '80-as évek közepén, politi-

az elérhető eszközparkból választottuk: a gitárosok seprűk szálait tépdesték, az organista egy asztal tetejét nyomogatta billentyűk gyanánt, a dobos személyemben egy széken és egy felfordított kukán hozta a ritmust. „Számokat” is írtunk, amelyeket a leszerelést megelőző „koncerteken” többször előadtunk társaink örömeire. Ilyen múlttal léptem be az egyetem kapuján. A TTK-sokból álló Quantum együttes kifutó évét töltötte, új csapat alakítása a frissen érkezettekre várt. Egyik volt katonatársam engem javasolt dobosnak. Hangszert, dobverőt addig csak színpadon láttam. Alkalmi felszerelésen nekiláttam gyakorolni. Négy-negyed, függetlenítés, pörgetés... Mire szeptemberben megalakult az UV zenekar (az utóvizsgára utaló elnevezés, nem alap-

tebb zenekarok a Hortobágy mellékén, de senki nem játszotta nagyobb lelkesedéssel a zenét, amiből a szabadság üzenetét véltük kihallani. Az eufórikus időszaknak új, képzett dobos érkezése vetett véget. Így zárult rövid muzsikusi pályafutásom, hogy valami mással folytatódjon – dobverők helyett tollal a kezemben.

Kultúra. Az egyetem nemcsak oktatási intézmény és tudományos műhely, hanem az értelmiségképzés bázisa is volt. Olyan gazdag és progresszív kínálat, ami irányt mutatott szellemi tájékozódásunknak. A kultbiz néven ismert felvonulási épület előadások, beszélgetések, találkozások helyszínévé vált központi szerepet játszott. A Főépület Díszudvarán Tilles Béla irányításával a kortárs képzőművészet olyan újító, élvonalbeli művészeinek munkáiból nyíltak szemtágitó kiállítások, mint Barcsay Jenő, Deim Pál, Schaár Erzsébet, Kondor Béla. Az Aulában Berek Kati, Latinovits Zoltán és más vezető előadóművészek estjei vonzottak tömegeket. Az Auditorium Maximumban Veres József filmklubja révén a magyar, olasz, francia filmművészet jelesei tágitották világgépünket.

Azokban a „lehúzott sapkájú” években a Kossuth egyetemen a kultúra javát szívhattuk magunkba. Ez az indíttatás elültette bennünk a minőség iránti igény és a nyitottság magvait.